

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних
дисциплін і менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХУВАННЯ

для студентів

спеціальності 073 Менеджмент

освітньої програми **Організація виробництва**

освітньо-кваліфікаційного рівня **молодший спеціаліст**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Чачальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	9125/21
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« 15 » 01	2021 р.

Київ – 2021

Розробник: Кравець Світлана Геннадіївна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від «23» грудня 2020 р. № 5

Голова циклової комісії О. Головчанська Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Робочу програму перевірено
«14» 01 2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Варіативна
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 / 90
Курс	4
Семестр	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	54
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	30
Форма семестрового контролю	екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування необхідних компетентностей щодо комплексу зобов'язань страховика, які визначають поняття страхового продукту, а також передумови та супутні обставини виконання цих зобов'язань.

Завдання курсу — сформувати цілісне уявлення про потребу та сутність страхової послуги; обов'язковий та добровільний характер страхових послуг; правове забезпечення ринку страхових послуг; цивілізоване ставлення до особистого та колективного майна, власного здоров'я і життя, відповідальності перед третіми особами.

У студента повинні бути сформовані такі предметні **компетентності**:

- здатність демонструвати знання про страхові послуги як товар страхового ринку;
- здатність демонструвати знання про особливості процесу реалізації страхових послуг;
- здатність демонструвати вміння укладати страхові угоди;
- здатність розрізняти особливості сфер страхування: страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування;
- здатність демонструвати знання щодо особливостей страхування майна і відповідальності підприємств;
- здатність демонструвати знання про страхування кредитних та фінансових ризиків;
- здатність демонструвати знання основних умов страхування майна фізичних осіб, особливості страхування відповідальності громадян;
- здатність визначати коло суб'єктів страхових відносин, їх права та обов'язки, коло об'єктів страхування, винятки та застереження;
- здатність згрупувати страхові ризики, визначати страхову оцінку об'єкту страхування;

- здатність пояснити методику розрахунку страхових тарифів для страхування життя, встановити страхову суму та страхове відшкодування для різних видів страхових послуг;

- здатність пояснити порядок дій при настанні страхового випадку;

- здатність захистити свої права як страхувальника при порушенні умов страхової послуги.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент:

- самостійно вивчає та слідкує за змінами в законодавчій базі України;

- аналізує фактори, що впливають на формування попиту на страхові послуги;

- виконує порівняльний аналіз довгострокового страхування життя та ризикових видів особистого страхування;

- демонструє уміння складати та здійснювати супровід страхової угоди;

- пояснює причини та чинники, що стримують розвиток страхування життя в Україні;

- визначає страхові суми та страхове відшкодування при страхуванні майнових ризиків;

- розкриває методику розрахунку збитків та відшкодування при добровільному та обов'язковому страхуванні майна;

- складає перелік майна громадян, що покривається і не покривається страховим захистом;

- визначає вартісні параметри страхових послуг, що захищають майнові інтереси власників майна.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Страхування і його місце в управлінні ризиками. Страховий ринок.							
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування.	2	2					
Тема 2. Класифікація страхування.	7	2					5
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.	2	2					
Тема 4. Страховий ринок.	2		2				
Тема 5. Страхова організація.	9		2			2	5
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.	4	2				2	
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	4			4	10
Змістовий модуль 2. Особисте та майнове страхування.							
Тема 7. Страхування життя та пенсій.	7	2					5
Тема 8. Страхування від нещасних випадків.	2	2					
Тема 9. Медичне страхування.	2		2				
Тема 10. Страхування майна юридичних та фізичних осіб.	9	2	2				5
Тема 11. Страхування транспортних засобів та вантажів.	6	2	2			2	
Тема 12. Страхування кредитних та фінансових ризиків.	4		2			2	
Модульний контроль	2						
Разом	32	8	8			4	10
Змістовий модуль 3. Страхування відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика.							
Тема 13. Страхування загальної цивільної відповідальності.	2	2					
Тема 14. Страхування відповідальності на транспорті.	7	2					5

Тема 15. Перестраховання.	2		2				
Тема 16. Визначення страхових тарифів.	6	2	2			2	
Тема 17. Доходи, витрати та прибуток страховика.	7		2				5
Тема 18. Фінансова надійність страховика.	4		2			2	
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	8			4	10
Усього	90*	22	20			12	30

- з урахуванням модульних контрольних робіт(6 год.)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Страхування і його місце в управлінні ризиками.

Страховий ринок.

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування.

Сутність страхової послуги. Ліцензування страхової діяльності як необхідна умова реалізації страхових послуг. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг. Особливості реалізації страхових послуг.

Ключові слова: страхова послуга, ліцензія, страховий маркетинг, брокер, агент.

Рекомендовані джерела: [1,2]

Тема 2. Класифікація страхування.

Класифікація страхування: за об'єктами страхування, за формам проведення страхування, За сферами діяльності або спеціалізацією страховика, За родом небезпеки страхових ризиків, За статусом страхувальника, За статусом страховика.

Ключові слова: особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності, обов'язкове страхування, добровільне страхування.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.

Поняття ризику та його основні характеристики. Види ризиків та їх оцінка. Управління ризиком. Тарифна ставка: структура та методи розрахунку.

Ключові слова: ризик, ризик-менеджмент. страховий ризик, страховий тариф, страховий платіж, страхова сума, страхова оцінка, ступінь ризику.

Рекомендовані джерела: [1, 2, 3.]

Тема 4. Страхова організація.

Місце страхових компаній у ставленні та розвитку страхового ринку. Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їхні функції. Об'єднання страховиків та їхні функції.

Ключові слова: страховик, страхувальник, ліцензія, страховий ринок, страхова компанія.

Рекомендовані джерела: [1, 2]

Тема 5. Порядок укладання та ведення страхової угоди.

Страхова угода та її основні етапи. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення. Психологічна і фізична небезпека у страхуванні. Договір страхування та його зміст, взаємозв'язок з правилами страхування. Договір страхування і страховий поліс: співвідношення між ними. Страховий сертифікат. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків.

Ключові слова: угода, договір, поліс, сертифікат, заява.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.

Правове забезпечення страхування. Структура, завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю. Страховий нагляд у країнах Європейського союзу. Напрямки вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Ключові слова: закон, акт, органи державного нагляду.

Рекомендовані джерела: [1, 2]

Змістовний модуль 2. Особисте та майнове страхування.

Тема 7. Страхування життя та пенсій.

Сутність, види, об'єкти й суб'єкти страхування життя. Страхові випадки, страхова сума й терміни страхування. Особливості окремих видів страхування життя.

Ключові слова: страхування життя, страхові випадки, страхова сума, страхування на випадок смерті, страхування на дожиття, страхування дітей до одруження.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 8. Страхування від нещасних випадків.

Поняття, страхові випадки, суб'єкти й об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій сторін договору страхування при страховому випадку. Організаційні форми й види страхування від нещасних випадків. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.

Ключові слова: особисте страхування, нещасний випадок, індивідуальне страхування, колективне страхування.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 9. Медичне страхування.

Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем. Форми медичного страхування. Програми добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній. Колективне медичне страхування. Умови медичного страхування осіб, що від'їжджають закордон.

Ключові слова: медична реформа, ургентна (швидка) медична допомога, стаціонарне лікування, амбулаторно-поліклінічне лікування.

Рекомендовані джерела: [2,3]

Тема 10. Страхування майна юридичних та фізичних осіб.

Предмети й об'єкти, страхові ризики й суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування майна. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій страхувальника й страховика при страховому випадку. Порядок розрахунку розміру збитку й виплати страхового відшкодування.

Ключові слова: майно фізичних осіб, майно фізичних осіб, страхові випадки.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 11. Страхування транспортних засобів та вантажів.

Види й склад транспортних засобів, прийнятих на страхування. Страхові ризики, суб'єкти й об'єкти страхування транспортних засобів. Основні поняття й особливості страхування вантажів. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій страхувальника й страховика при страховому випадку. Порядок розрахунку розміру збитку й виплати страхового відшкодування.

Ключові слова: каско, кагро, експедитор, страхове відшкодування, ДТП.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 12. Страхування кредитних та фінансових ризиків.

Сутність та види страхування кредитних ризиків. Асортимент страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів. Страховий захист фінансових ризиків. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.

Ключові слова: депозит, кредит, інвестиції, заборгованість.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Змістовний модуль 3. Страхування відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика.

Тема 13. Страхування загальної цивільної відповідальності.

Юридичні поняття відповідальності та підстави для її страхування. Поліси страхування загальної цивільної відповідальності. Страхування відповідальності виробника за якість продукції, роботодавця, за екологічне забруднення. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю.

Ключові слова: цивільна відповідальність, власники зброї, власники собак, якість продукції.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 14. Страхування відповідальності на транспорті.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізника вантажів.

Ключові слова: цивільна відповідальність, транспортний засіб, вантаж, експедитор.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 15. Перестраховання.

Сутність перестраховання та його класифікація. Історія виникнення перестраховання. Функції перестраховання. Перестраховання, як основа забезпечення фінансової стійкості страхових організацій. Види договорів перестраховання. Порядок здійснення перестраховальних операцій. Посередники на страховому ринку.

Ключові слова: перестраховання, договір перестраховання, цедент, цесіонер, цесія.

Рекомендовані джерела: [1, 2]

Тема 16. Визначення страхових тарифів.

Суть, особливості та завдання актуарних розрахунків. Склад, структура та методика побудови страхових тарифів з майнового страхування. Види

страхових внесків (премій, платежів). Показники актуарних розрахунків, що характеризують фінансову стійкість страхових операцій. Особливості актуарних розрахунків у страхуванні життя.

Ключові слова: актуарій, актуарні розрахунки, страховий тариф.

Рекомендовані джерела: [1,2]

Тема 17. Доходи, витрати та прибуток страховика.

Склад та економічний зміст доходів страховика. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Прибуток страховика та його розподіл. Порядок сплати страховиками податків. Розподіл та використання чистого прибутку страховика.

Ключові слова: дохід страховика, витрати страховика, прибуток страховика.

Рекомендовані джерела: [2, 3]

Тема 18. Фінансова надійність страховика.

Поняття фінансової надійності. Страхові резерви. Інвестиційна політика страховика. Оцінка платоспроможності страховика [2, 3].

Ключові слова: страховий резерв, фінансова діяльність страховика, інвестиції.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль1		Модуль2		Модуль3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	2	20	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			61		83		82
Максимальна кількість балів : 226							
Розрахунок коефіцієнта: 3,77							
Екзамен: 40							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Класифікація страхування.	5	5
2	Страхова організація.	5	5
3	Страхування життя та пенсій.	5	5
4	Страхування майна юридичних та фізичних осіб.	5	5
5	Страхування відповідальності на транспорті.	5	5
6	Доходи, витрати та прибуток страховика.	5	5
Разом		30	30

Самостійна робота студента з курсу – це вид самостійної роботи студентів в групі, яка містить результати проектної діяльності в межах курсу та відображає рівень навчальної компетентності.

Мета самостійної роботи: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст самостійної роботи: завершена проектна теоретично-практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі компетентностей, набутих під час лекційних та семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінюванням

Модульний контроль проводиться у вигляді тестування з використанням програми ADTester. Контрольна робота включає питання на вибір однієї правильної відповіді, множинний вибір, впорядкування, встановлення відповідності, з відкритою відповіддю.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення підсумкового контролю – письмовий екзамен.

Максимальна кількість балів – 40.

Розподіл балів: 20 балів за 40 тестових питань;

20 балів за ситуаційну задачу.

Критерії оцінювання

Відсоток від загальної кількості залів за виконання завдання	Значення оцінки
100%	Відповідь повна, структурована. Оформлення задачі відповідає вимогам, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – розгорнуті та ґрунтовні.
80%	Відповідь повна, структурована, але допущені певні незначні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані.
60%	Відповідь не повна, структурована, але допущені певні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання правильна але можуть бути допущені механічні помилки в розрахунках. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані.
Завдання не зараховується	Відповідь не повна, не структурована, допущені значні помилки. Оформлення задачі не правильне, розрахунки не правильні. Висновки – скорочені або відсутні..

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Сутність, принципи та роль страхування.
2. Класифікація страхування.
3. Страхові ризики та їх оцінювання.

4. Страховий ринок.
5. Страхова організація.
6. Державне регулювання страхової діяльності.
7. Страхування життя та пенсій.
8. Страхування від нещасних випадків.
9. Медичне страхування.
10. Страхування майна юридичних осіб.
11. Страхування кредитних та фінансових ризиків.
12. Страхування транспортних засобів та вантажів.
13. Страхування майна громадян.
14. Страхування загальної цивільної відповідальності.
15. Страхування відповідальності на транспорті.
16. Перестрахування.
17. Визначення страхових тарифів.
18. Доходи, витрати та прибуток страховика.
19. Фінансова надійність страховика.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FХ	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична картка

Разом: 90 год., лекції –22 год., семінарських занять – 20 год., індивідуальна робота – 12 год., самостійна робота – 30 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Назва модуля	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Самостійна робота	Види поточного контролю
Змістовний модуль I	Страховання і його місце в управлінні ризиками. Страховий ринок.	Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування.		10 балів	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)
		Тема 2. Класифікація страхування.			
		Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.			
			Тема 4. Страховий ринок.		
			Тема 5. Страхова організація.		
Змістовний модуль II	Особисте та майнове страхування	Тема 1. Страхування життя та пенсій.		10 балів	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
		Тема 2. Страхування від нещасних випадків.			
			Тема 3. Медичне страхування.		
		Тема 4. Страхування майна юридичних та фізичних осіб.	Тема 4. Страхування майна юридичних та фізичних осіб.		
		Тема 5. Страхування транспортних засобів та вантажів.	Тема 5. Страхування транспортних засобів та вантажів.		
		Тема 6. Страхування кредитних та фінансових ризиків.			
Змістовний модуль III	Страховання відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика.	Тема 1. Страхування загальної цивільної відповідальності.		10 балів	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)
		Тема 2. Страхування відповідальності на транспорті.			
			Тема 3. Перестрахування.		
		Тема 4. Визначення страхових тарифів.	Тема 4. Визначення страхових тарифів.		
			Тема 5. Доходи, витрати та прибуток страховика.		
		Тема 6. Фінансова надійність страховика.			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/85/96-вр
2. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.
3. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.
4. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України Закон від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/>.
5. Плиса, В. Й. Страхування: підручник / В. Й. Плиса. - Київ: Каравела, 2016. - 471 с.
6. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник.-К.:Центр учбової літератури, 2014.-376с.
7. Говорушко, Т. А. Страхування : навчальний посібник / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 323 с.

Додаткова:

8. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 412с.
9. Безугла В.О., Постіл І.І., Шаповал Л.П. Страхування: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.

10. І.В. Фисун, Г.М. Ярова. Страхування. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.twirpx.com/file/828594/
11. Страхіві послуги: навч.- метод. Посібник для самот. вивч. дисципліни/за ред. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2000. – 214 с.
12. Ткаченко Н.В. Страхування. Практикум: навч. посібник для самот. роботи студентів/Н.В. Ткаченко.- К.: Ліра – К, 2009.-270 с.
13. Фисун В.І. Страхування: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів: рек. МОНУ/ В.І. Фисун, Г.М. Ярова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 227 с.
14. Яворська Т.В. Страхіві послуги: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 350 с.
15. Страхіві послуги: Підручник / С.С.Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С.Осадець і доц. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
16. Страхіві послуги: навч. послуги / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, І.В. Демянюк; за заг. ред. Д.І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта 2013. – 526 с.